

„CAŁA PIĘKNA JESTEŚ, PRZYJACIÓŁKO MOJA” (Pnp 4,7)
PIĘKNO OBLUBIENICY

Poszukiwanie odniesień do piękna na kartach Pieśni nad pieśniami w pewnym stopniu ułatwione zostaje przez niezwykłą koncentrację hebrajskiego rdzenia „yph” („być pięknym”) w wersetach tej księgi. Próbując określić nieco dokładniej zakres semantyczny owego rdzenia, warto odwołać się do bliskich hebrajszczyźnie biblijnej języków semickich. W rdzeniach pokrewnych wobec „yph” oprócz idei piękna odnajdziemy również ideę potencjalności i wystarczalności (syryjskie „p’y” oznacza „być zdolnym do czegoś”, „być wystarczającym”), kompletności, pełni czy całościowości (arabskie „wafā” znaczy „być

²⁹ Por. P o p e, dz. cyt., s. 34.

³⁰ Por. L a n d y, dz. cyt., s. 56n.

całym”, „być kompletnym”; etiopskie „wafaya” – „być kompletnym”), a także widzialności (akadyjskie „wapû” prawdopodobnie można przetłumaczyć jako „być, stać się widzialnym, widocznym”).

Rdzeń „yph” występuje w Pieśni nad pieśniami 16 razy, co stanowi aż 32 procent jego wystąpień w całej Biblii Hebrajskiej (jest ich 50); pojawia się w 14 spośród wszystkich 117 wersetów księgi – czyli niemal w co ósmym wersecie, co stanowi blisko 12 procent. Rdzeń ten w Pieśni nad pieśniami występuje przede wszystkim w formie przymiotnika rodzaju żeńskiego „piękna” (12 razy); w formie rodzaju męskiego pojawia się tylko raz (por. Pnp 1,16). Trzykrotnie „yph” występuje tu w formie czasownikowej: „być, stać się pięknym” (por. Pnp 4,10; 7,2.7).

W Biblii Hebrajskiej przymiotnik „yāpāh” – „piękna” (lub bliskoznaczne „yəpāt mar’eh” i „yəpāt tō’ar” – „dobra z wyglądu, piękna”) używany jest w odniesieniu do czternastu kobiet: Szulamitki – bohaterki Pieśni nad pieśniami, Sary (por. Rdz 12,11.14), Rebeki (por. Rdz 24,16), Racheli (por. Rdz 29,17), Abigail (tylko o niej napisano, że była „mądra i piękna” – 1 Sm 25,3), Batszeby (por. 2 Sm 11,2), Tamar, siostry Absaloma (por. 2 Sm 13,1) i Tamar, córki Absaloma (por. 2 Sm 14,27), Abiszag Szunemitki (por. 1 Krl 1,3.4), Waszti (por. Est 1,11), Estery (por. Est 2,7) oraz trzech córek Hioba³¹: Jemimy, Keciji, oraz Keren Happuk (por. Hi 42,15). Choć piękno wyraźnie przypisane jest każdej z tych kobiet i wydaje się odgrywać istotną rolę w biblijnych opowiadaniach, to jednak w żadnym z nich autorzy biblijni nie rozwinęli opisu tych postaci – nie znamy szczegółów wyglądu pięknych kobiet Biblii. Jedyńa, która Biblia Hebrajska opisuje dokładniej, jest właśnie Szulamitka, Oblubienica z Pieśni nad pieśniami³².

W opisie Oblubienicy rdzeń „yph” występuje w pewnych utartych zwrotach: „o jak piękna jesteś” (hebr. hinnāk yāpāh – Pnp 1,15; 4,1), „piękna ma” (hebr. yāpātî – Pnp 2,10.13), „najpiękniejsza z niewiast” (hebr. hayyāpāh bannāšîm – Pnp 1,8; 5,9; 6,1). Zwrot „o jak piękna jesteś” (występujący także w formie męskiej – por. Pnp 1,16), będący okrzykiem zachwytu Oblubienica na widok Oblubienicy, w swej wymowie przypomina nieco okrzyk pierwszego mężczyzny na widok kobiety uczynionej z jego żebra (por. Rdz 2,23). Wyrażenie „piękna ma” funkcjonuje w utworze niemal jako imię własne Oblubienicy, występuje paralelnie z „przyjaciółko moja” (hebr. ra’yātî – Pnp 2,13; 4,7) i jest

³¹ Imiona córek Hioba podajemy w ich brzmieniu hebrajskim.

³² Por. M. T o m a l, *Piękno w Biblii. Kilka uwag dotyczących Pieśni nad pieśniami 4,1-5, w: Tradycyjne i współczesne systemy wartości – Przeciwnieństwo trzecie: „Piękno i Brzydota”, et variae. Materiały z konferencji (7-9.12.2001 r.) Staszów – Akademicki Ośrodek Kształcenia Wydziału Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach*, red. A. Wierciński, Zakład Antropologii Ogólnej i Politycznej – Wydział Zarządzania i Administracji Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, Warszawa–Kielce 2002, s. 185n.

odpowiednikiem wyrażenia „*dôdî*” – „mój umiłowany”, którym Oblubienica określa Oblubieńca. Sformułowanie „najpiękniejsza z niewiast”, co ciekawe, pojawia się w utworze w partiach chóru złożonego z postaci kobiecych, wskazując, że uznają one, iż Oblubienica przewyższa je swym pięknem.

Na zakończenie szczegółowego opisu Szulamitki (por. Pnp 4,1-7) – wyśpiewanej przez Oblubieńca pochwały piękna ciała Oblubienicy – pojawia się w Pieśni nad pieśniami zwrot „cała piękna jesteś, przyjaciółko moja” (Pnp 4,7). Za pomocą tego zwrotu redaktor księgi wskazuje na integralny wymiar piękna charakteryzującego kobietę. W wersecie tym, poprzez zestawienie z paralelnym wyrażeniem „nie ma w tobie skazy” (Pnp 4,7), podkreśla się, że „integralne piękno” oblubienicy oznacza nieskazitelność – brak jakiegokolwiek defektu.